



VLADA REPUBLIKE HRVATSKE
URED ZASTUPNIKA REPUBLIKE HRVATSKE
PRED EUROPSKIM SUDOM ZA LJUDSKA PRAVA
Zagreb, 21. rujna 2021.

Analiza presude

Vekić protiv Hrvatske
br. zahtjeva 68477/17

povreda čl. 1. Protokola br. 1. uz Konvenciju – zaštita vlasništva

***Privremena mjera radi osiguranja oduzimanja imovinske koristi
bila je određena bez ispitivanja razmjernosti te mjere
u odnosu na navodno protupravno stečenu imovinsku korist***

Europski sud za ljudska prava (dalje: Europski sud) zasjedajući u odboru od 3 suca, dana 22. travnja 2021. presudio je da je došlo do povrede članka 1. Protokola br. 1. uz Konvenciju za zaštitu ljudskih prava i temeljnih sloboda (dalje: Konvencija) jer privremena mjera radi osiguranja oduzimanja imovinske koristi (dalje: privremena mjera osiguranja) nije ispunila pretpostavku pravedne ravnoteže, točnije vrijednost imovine na kojoj je određena privremena mjera osiguranja bila je nerazmjerno veća od iznosa navodno pribavljene imovinske koristi.

Stajališta u ovoj presudi slijede stajališta izražena u presudi [Džinić protiv Hrvatske](#), u kojoj je Europski sud po prvi puta u odnosu na Hrvatsku razmatrao razmjernost privremene mjere u odnosu na navodno protupravno pribavljenu korist.

Protiv podnositeljice zahtjeva Vekić Županijsko državno odvjetništvo u Puli (dalje: ŽDO Pula) podnijelo je optužnicu zbog kaznenog djela zlouporabe povjerenja u gospodarskom poslovanju u vezi s „nepovoljnim“ ugovorima o prodaji kojima je podnositeljica zahtjeva, u svojstvu direktorice društva A., na sebe prenijela vlasništvo nad nekoliko nekretnina tog društva bez plaćanja pune tržišne vrijednosti tih nekretnina i time protupravno pribavila imovinsku korist u iznosu od približno 1.436.850,00 eura. ŽDO Pula je, temeljem procijenjene vrijednosti nekretnina¹, zatražilo određivanje privremene mjere osiguranja na pet nekretnina u vrijednosti od približno 2.024.372,00 eura koje je podnositeljica pribavila od društva A. te pet njezinih bankovnih računa s iznosom od približno 581.130,00 eura. Županijski sud u Puli (dalje: ŽS Pula) prihvatio je ovaj prijedlog rješenjem od 11. studenog 2016. ponavljajući obrazloženje sadržano u prijedlogu ŽDO Pula. U žalbi podnesenoj Vrhovnom sudu podnositeljica je, pozivajući se na sudsku praksu Europskog suda u predmetu *Džinić protiv Hrvatske*², tvrdila da rješenje nije bilo obrazloženo i da je mjera bila nerazmjerna. Vrhovni sud je odbio podnositeljčinu žalbu 13. prosinca 2016. potvrđujući obrazloženje ŽS Pula. Nakon toga, taj ŽS je nekoliko puta produljio postojeće rješenje o privremenoj mjeri osiguranja, a Vrhovni sud ga

¹ ŽDO Pula je od vještaka gospodarske i građevinske struke zatražilo procjenu vrijednosti nekretnina koje je podnositeljica pribavila od društva A. na dan sklapanja ugovora.

² Presuda *Džinić protiv Hrvatske* donesena je 17. svibnja 2016.

je potvrđivao sve do 20. kolovoza 2020. kada je, pozivajući se na odluku Ustavnog suda od 14. srpnja 2020.³, ukinuo rješenje ŽS Pula i naložio ponovno ispitivanje predmeta navodeći da ŽS Pula nije obrazložio opseg privremene mjere osiguranja. U ponovljenom postupku ŽS Pula je 11. rujna 2020. odredio privremenu mjeru osiguranja na četiri nekretnine podnositeljice zahtjeva. Postupak povodom žalbe protiv tog rješenja još je bio u tijeku pred Vrhovnim sudom u trenutku donošenja presude Europskog suda.

Europski sud je utvrdio da je miješanje u pravo vlasništva podnositeljice bilo **zakonito** jer se temeljilo na članku 11. Zakona o postupku oduzimanja imovinske koristi ostvarene kaznenim djelom i prekršajem te na članku 557.a Zakona o kaznenom postupku.

Miješanje je bilo u skladu s „općim interesom”⁴ i stoga je slijedilo **legitimni cilj**.

Međutim, miješanje **nije bilo razmjerno**. Naime, ŽS Pula u odluci iz studenog 2016. nije proveo ocjenu razmjernosti privremene mjere osiguranja već se samo ograničio na ponavljanje obrazloženja ŽDO Pula⁵. Vrhovni sud također nije riješio to pitanje već je samo potvrdio obrazloženje ŽS Pula ne baveći se izričitim prigovorom podnositeljice zahtjeva da je opseg mjere pretjerano širok. Pritom je naznačio da će postojanje bilo kakve razlike između vrijednosti blokirane imovine i navodno pribavljene imovinske koristi na kraju biti utvrđeno u kaznenom postupku. Međutim, Europski sud je istaknuo da su domaći sudovi dužni osigurati da privremena mjera osiguranja ne bude proizvoljna ili nerazmjerna, što je pitanje odvojeno od ishoda kaznenog postupka.

Imajući u vidu da ukupna vrijednost imovine na kojoj su određene privremene mjere osiguranja premašuje bilo koji iznos imovinske koristi koji bi se podnositeljici zahtjeva mogao oduzeti za približno 1.168.652,00 eura, Europski sud je utvrdio da je opseg privremene mjere bio pretjerano širok. Pogotovo nije jasno zašto je uz privremenu mjeru osiguranja na nekretninama, koje su već premašivale iznos predložen za oduzimanje, bilo potrebno blokirati dodatni iznos na podnositeljčinim bankovnim računima.

Što se tiče činjenice da je Ustavni sud u svojoj odluci od 14. srpnja 2020. na kraju priznao povredu podnositeljčinog prava vlasništva, ta odluka sama po sebi ne predstavlja primjerenu pravnu zaštitu za nerazmjerno širok opseg privremene mjere koji je bio na snazi približno 4 godine prije nego je ŽS Pula donio rješenje 11. rujna 2020. kojim je smanjio opseg mjere. Osim toga, opseg ovog predmeta bio je ograničen na razdoblje od 11. studenog 2016. (kada je određena prva privremena mjera radi osiguranja) do 11. rujna 2020. (kada je ŽS Pula smanjio opseg privremene mjere). Odlukom Ustavnog suda ni na koji način nije nadoknađena šteta zbog povrede podnositeljčinih prava **u tom razdoblju**.

³ Podnositeljica zahtjeva podnijela je dvije ustavne tužbe protiv privremene mjere u ovom predmetu. Prva je proglašena nedopuštenom dana 2. ožujka 2017., dok je druga usvojena odlukom Ustavnog suda od 14. srpnja 2020. kojom je ovaj sud, pozivajući se na presudu *Džinić*, istaknuo da bi Županijski sud trebao preispitati razmjernost privremene mjere.

⁴ Vidi [st. 2. čl. 1. Protokola br.1. uz Konvenciju](#)

⁵ U svom prijedlogu za određivanje privremene mjere osiguranja ŽDO Pula je navelo da bi podnositeljica zahtjeva, s obzirom na iznos navodno protupravno pribavljene imovinske koristi i okolnosti u kojima je navodno kazneno djelo bilo počinjeno, kao i činjenicu da živi u inozemstvu, mogla prodati svoju imovinu i prenijeti novac u inozemstvo i tako izuzetno otežati, ako ne i onemogućiti, svako buduće moguće oduzimanje imovinske koristi ostvarene kaznenim djelom.

Europski sud je ponovio da blokada imovine u kaznenim postupcima mora biti popraćena dovoljnim postupovnim mjerama zaštite kako bi se pružila zaštita od proizvoljnosti i nerazmjernosti ([Apostolovi protiv Bugarske](#), st. 96.).

Slijedom navedenog, privremena mjera osiguranja, iako zakonita i legitimna, bila je određena i produljivana bez ispitivanja razmjernosti, stoga nije ispunjena pretpostavka pravedne ravnoteže sadržana u čl. 1. Protokola br. 1 te je došlo do povrede tog članka.

Za utvrđenu povredu, Europski sud je naložio državi isplatiti podnositeljici zahtjeva naknadu u iznosu od 2.000,00 eura na ime neimovinske štete, te 2.470,00 eura na ime troškova i izdataka.

Problematika ovog predmeta predstavlja dobro utvrđenu sudsku praksu u odnosu na Hrvatsku. Njome se Europski sud već bavio i u ranijem hrvatskom predmetu [Džinić protiv Hrvatske](#).

U tom predmetu, Europski sud je zaključio kako određivanje privremene mjere osiguranja predstavlja miješanje u pravo vlasništva. To **miješanje je bilo zakonito** jer je bilo utemeljeno na odredbama Zakona o postupku oduzimanja imovinske koristi ostvarene kaznenim djelom i prekršajem.

Slijedilo je legitimni cilj jer je bilo „u skladu s općim interesom“⁶.

Međutim, Europski sud je utvrdio da **miješanje nije bilo razmjerno** jer nije bio zadovoljen uvjet „pravedne ravnoteže“ između općeg interesa društva i podnositeljevog prava na mirno uživanje vlasništva. Naime, niti jedno domaće tijelo nije ispitalo podnositeljeve tvrdnje o nerazmjeru između vrijednosti njegovih nekretnina i imovinske koristi za čije ga se protupravno stjecanje teretilo (ŽDO Vukovar nije naznačilo podatke o vrijednosti nekretnina u prijedlogu za određivanje privremene mjere osiguranja, niti je predložilo pribavljanje dokaza o tome, a ŽS Vukovar prihvatio je takav manjkav prijedlog bez procjene je li vrijednost nekretnina obuhvaćenih privremenom mjerom osiguranja proporcionalna navodno protupravno stečenoj imovinskoj koristi. Vrhovni sud nije ispravio propust ŽS, odnosno nije sam ispitao proporcionalnost mjere, unatoč podnositeljevim opetovanim prigovorima o tome, već je zaključio da načelo proporcionalnosti nije povrijeđeno, bez razmatranja priloženih dokaza koji su ukazivali na to da podnositeljevi prigovori nisu potpuno promašeni i očigledno neosnovani. Prema tim dokazima, vrijednost blokirane imovine bila je devet puta veća od navodno protupravno pribavljene imovinske koristi).

Sukladno sudskoj praksi Europskog suda, da bi se izbjegla proizvoljnost pri određivanju mjera kojima se zadire u nečije pravo vlasništva mora se osigurati da šteta koju vlasnik trpi zbog zadiranja u pravo vlasništva ne bude veća od minimalne štete koja je inherentna primjeni svake mjere kojom se ograničavaju vlasnička prava ([Borzonov protiv Rusije](#), st. 60.). Slijedom navedenog, Europski sud je u predmetu *Džinić* utvrdio povredu prava na mirno uživanje vlasništva⁷.

U okviru izvršenja presude *Džinić* provedene su opće mjere kako bi se spriječilo ponavljanje ovakvih povreda u budućnosti. Državno odvjetništvo je dopunilo Priručnik za rad

⁶ Vidi [st. 2. čl. 1. Protokola br.1. uz Konvenciju](#)

⁷ Zbog utvrđene povrede podnositelju je dosuđena pravedna naknada u iznosu 2.000 EUR na ime neimovinske štete, 850,00 EUR na ime troškova i izdataka.

državnih odvjetnika u dijelu koji se odnosi na predlaganje određivanja privremenih mjera osiguranja te je sada izričito navedeno da se mjera mora predložiti u onom opsegu koji odgovara imovinskoj koristi koja je vjerojatno pribavljena kaznenim djelom. Ujedno, prijedlog mora biti obrazložen i u njemu se moraju navesti činjenice na kojima se temelji zahtjev za određivanje privremene mjere te predložiti dokazi kojima se ti navodi potkrjepljuju⁸.

Vrhovni sud je uskladio svoju sudsku praksu te je, odlučujući o opravdanosti privremenih mjera, počeo primjenjivati načelo „pravedne ravnoteže“ između općeg interesa društva i podnositeljevog prava na mirno uživanje vlasništva⁹.

Odbor Ministara Vijeća Europe zatvorio je postupak nadzora nad izvršenjem ove presude dana 17. listopada 2017.¹⁰

No, predmet Vekić ukazuje da hrvatski sudovi nisu bili dosljedni u svojim odlukama.

Ovu analizu izradio je Ured zastupnika Republike Hrvatske pred Europskim sudom za ljudska prava. Analiza ne predstavlja službeni dokument Europskog suda za ljudska prava te nije obvezujuća za taj Sud.

© 2021. Ured zastupnika Republike Hrvatske pred Europskom sudom za ljudska prava

⁸ Vidi [Priručnik za rad državnih odvjetnika](#)

⁹ Vidi rješenja VSRH [I Kž 311/16](#) od 01.07.2016., [I Kž Us 102/16](#) od 30.09.2016., [I Kž 382/16](#) od 22.08.2016., [I Kž Us-138/16](#) od 25.11.2016. te [I Kž-659/16](#) od 10.01.2017.

¹⁰ Vidi rezoluciju [CM/ResDH\(2017\)336](#)